

Riedsútstel

It Debat	: 1 oktober 2026
Agindapunt	: 5
Status	: Opiniearjend
Program	: 5 – Sport, kultuer en rekreaasje
Portefúljehâlder	: J.P. van der Velde
Amtner	: I. Hoekstra-Dijkman
Bylage	: 1. Konsept-Fyzje en beliedsramt Kultuer, Frysk en Erfguod
Saak- en stiknûmer	: 2026081730694 en 26ZG148143

Underwerp

Konsept-Fyzje en beliedsramt Kultuer, Frysk en erfguod 2027-2035

Koarte ynhâld

Mei de fyzje "Bouwe oan de identiteit fan moarn" stelt de gemeente de koers fêst foar it kultuer-, Frysk- en erfguodbelied foar de perioade 2027-2035. It belied ferbynt kultuer, taal en erfguod mei maatskiplike opjeften lykas leefberens, dielname, sosjale gearhing en brede wolfeart.

Foech fan de ried / kolleezje

De gemeentried hat it foech om gemeentlik belied en de dêrby hearrende maatskiplike doelen en finansjele kaders fêst te stellen. It kolleezje is ferantwurdlik foar de útfiering fan it belied binnen de troch de ried fêststelde kaders.

Ynhâldlik kader

Us belied fan no is fersnipperre. Der is ôfsûnderlik belied foar kultuer (Kultuernota Ut de Kulizen) en foar it Frysk (nota Frysk taalbelied) noch ûntwikkele mei de gemeente Achtkarspelen. Foar erfguod ûntbrekt in gemeentlik beliedsramt. De besteande beliedskaders fan kultuer en Frysk passe net mear folslein by de hjoeddeiske maatskiplike ûntwikkelingen. Fergrizing, tanimmende iensumens, feroarjende foarmen fan partisipaasje, digitalisearring en druk op frijwilligers freegje om in nije yntegrale koers.

De fyzje kiest foar in brede benadering dêr't kultuer, Frysk en erfguod net allinnich kulturele wearde binne, mar ek bydrage oan identiteit, leefberens, sûnens, dielname, sosjale gearhing en brede wolfeart.

De strategyske koers is rjochte op:

- sterke doarpen en in aktive mienskip;
- in werkenber en sichtber Tytsjerksteradiel;
- in libbend Frysk;
- in takomstbestindich kultureel ekosysteem;

- erfgoed as kwaliteit fan de leefomjouwing.

Dêrmei slút it belied oan op de fisy Fersterkjen Sosjale Basis, de Omjouwingsfisy, it GALA en ferskate lanlike en provinsjale beliedskaders.

Fan fyzje nei útfiering

It beliedskader beskriuwt de strategyske koers foar de perioade 2027-2035. De konkrete útfiering wurdt fierder útwurke yn mearjierrige en jierlikse útfieringsprogramma's. Dêrby steane maatskiplike effekten sintraal en wurdt stjoerd op resultaten lykas dielname, frijwilligersynset, sosjale ferbining, it gebrûk fan it Frysk, gearwurking en erfgoedpartisipaasje.

De útfiering fynt plak fia de trije pylders:

- Moetsje;
- Understeune;
- Untwikkelje.

In wichtich útfieringsynstrumint wurdt de yntegrale subsydzjeregeling Mienskip 2028, wêrmei't inisjativen op it mêd fan kultuer, Frysk, erfgoed en leefberens yn ûnderlinge gearhing stipe wurde.

Prosedureel kader

It beliedskader is ta stân kommen yn gearwurking mei ynwenners, kulturele en erfgoedorganisaasjes en oare maatskiplike partners. Under oaren fia de doarpentoe en in moetingssmiddei binne winsken, ideeën en oandachtspunten ophelle út de mienskip en meinommen yn de útwurking fan de fyzje.

Nei fêststelling troch de gemeentried wurdt it belied per 1 jannewaris 2027 útfierd. Yn 2031 fynt in tuskentiidske evaluaasje plak en yn 2035 in ein-evaluaasje.

Finansjeel kader

De útfiering fan it beliedskader fynt plak binnen de besteande troch de gemeenteried fêststelde finansjele kaders. Nije ambysjes of útwreidingen wurde allinnich útfierd as dêr dekking en aparte bestjoerlike beslútfoarming foar beskikber is.

Subsidiecatégorie	Subsidiebedrag 2026	subsidiebedrag 2027
dbieb	€ 654.053	€ 670.404
De Wâldsang	€ 334.302	€ 342.660
Park Vijversburg	€ 5.000	Nader te bepalen
Culturele Commissie De Pleats	€ 6.156	€ 6.310
Federatie zangverenigingen	€ 5.000	€ 5.125
Het Achterland <i>Subsidie 2027 en 2028 is naar voren gehaald. Middelen 2027 en 2028 komen uit de reserves. Budget technisch nog besteedbaar in 2027 en 2028, maar wordt in de begroting 2027 en 2028</i>	€ 30.000	-

<i>afgeraamd ten gunste van het begrotingssaldo.</i>		
Lokale omroep <i>Basisbekostiging richtlijnbedrag €1,75 per huishouden. 2026 14020 huishoudens.</i>	€ 23.703	€ 24.535
Iepenloftspul (1x per 2 jaar € 9.000)	€ 4.500	€ 4.500
Observeum	€ 66.546	€ 68.209
Subsidieregeling Samenleving – cultuur Harmonie, fanfarekorpsen, brassband en drumband	€ 41.000	€ 41.000
Subsidieregeling Samenleving – cultuur culturele activiteiten	€ 15.000	€ 15.000
Subsidieregeling Samenleving – cultuur Friese taal en cultuur	€ 5.000	€ 5.000
Begrotingssubsidie Frysk Lês/mar-Foar	€ 2.208	€ 2.265
Begrotingssubsidie Frysk Afûk kursussen	€ 3.185	€ 3.265
	€ 1.255.653	€ 1.188.273

Kommunikaasje

N.f.t.

Opinierjende fragen

Wy hawwe in konseptfisy opsteld foar kultuer, Frysk en erfgoed foar de perioade 2027 - 2035. Mei dizze fyzje sketse wy in mooglike koers foar de kommende jierren. By dizze opiniëarjende behandeling hearre wy graach fan de ried oft wy mei dizze konseptfyzje op it goede spoar sitte en hokker aksinten, karren of oanfollingen de ried wichtich fynt foar de fierdere útwurking fan de definitive fyzje. Yn it bysûnder hearre wy graach de opfettingen fan de ried oer de folgjende fragen.

1. De konseptfyzje posisjonearret kultuer, Frysk en erfgoed as wichtige boustiennen foar leefberens, identiteit, partisipaasje en brede wolfeart. Yn hoefier ûnderskriuwt de ried dizze brede maatskiplike betsjutting en wêr sjocht de ried kânsen om dy rol de kommende jierren fierder te fersterkjen?
2. De konseptfyzje set yn op it fersterkjen fan de besteande basis en it takomstbestindich ûntwikkeljen fan kultuer, Frysk en erfgoed. Wêr sjocht de ried kânsen om dizze ambysjes fierder út te bouwen, sadat kultuer, Frysk en erfgoed noch sterker bydrage kinne oan de identiteit, leefberens en brede wolfeart fan Tytsjerksteradiel?
3. Hokker rol sjocht de ried foar de gemeente by de útfiering fan de fyzje en hoe kinne de rollen fan ramtstellen, ferbinnen en mooglik meitsje neffens de ried it bêste ynfolle wurde?
4. De konseptfyzje kiest foar in brede erfgoed oanpak, dêr't njonken monuminten ek ferhalen, tradysjes, kolleksjes, argiven en ymmaterieel erfgoed sintraal yn steane.

Hokker kânsen sjocht de ried om dy brede oanpak fierder te ûntwikkeljen en te benutten foar de identiteit en leefberens fan de gemeente?

5. Hokker oanfoljende tema's, opjeften of kânsen fertsjinje neffens de ried in sterker plak yn de definitive fyzje om de maatskiplike mearwearde fan kultuer, Frysk en erfgoed fierder te fergrutsjen?
6. Hokker ûnderdielen fan de fyzje fertsjinne neffens de ried prioriteit yn de fierdere útwurking, sadat maatskiplike doelen fan de fyzje optimaal realisearre wurde kinne?

Burgum, 8 septimber 2026

It kolleezje fan boargemaster en wethâlders fan Tytsjerksteradiel,

sekretaris,

boargemaster,

dhr. drs. J. Krul

dhr. mr. K.A. Breuker